

עליך שתשיג מעט-מצער משניהם שעה שמעניקים לך ברגע האחרון שפע יחידות-נספחות. רוח-צות באה רק עם ההתנסות". בשנת 1943, לאחר ביקור בצפון-אפריקה, הציע דורס כי אלמנטים של יחידות ג.מ. ומשחית-טנקים יוכלו אורגנית לא רק בדי-ביזיה אלא גם ברגימנטים וגדודים.

מקנר נדרש לחוות את דעתו על טענותיו של דורס; ובתזכיר מפברואר 1943 כתב: "גנרל דורס מעלה את בעית הצירוף האורגני של יחידות ג.מ. ומשחית-טנקים. באותה מידה עצמה של הגיון ודי-בור-אל-הענין יכול היה להעלות בעיות דומות בענין גדודי הטנקים של הפיקוד העליון, יחידות הגנה על בסיס-אוויר, ויחידות הגנה על מוצבי-פיקוד ושיירות-אספקה.

כל הענינים האלה כרוכים בשאלה הבסיסית: האם אנו בונים צבא תוקפני או צבא הגנתי, — האם נשקיע את נכסינו הצאיים בביטחון-עד-לפרט-האחרון, או ביסודות, הניתנים לשי-מוש לשם הנחלת תבוסה לכוחותיו המזוינים של האויב". עם שציין, כי מילוי הצעותיו של גנרל דורס ידרוש 24,000 מכ"י ג.מ. מקליבר 0.50, ו-7200 תותחי ג.מ. בני 75 מ"מ, נוסף על ההקצאה הקיימת, הוסיף: "כוח-האדם ואפשרויות הייצור שלנו נתונים לניצול הרבה יותר מרעיל".

* ההדגשות אינן מופיעות במקור. — מ.מ.

"לאחר שנחליט על הסך הכולל של מקורות-היכולת, שיוקצב ליסודות הגנתיים אלה, תעלה השא-לה הנוספת — האם סך-הכל זה יפוזר טיפין-טיפין בכל יחידות הצבא או יאורגן בגושים גידיים, הניתנים לריכוז בנקודה המכרעת, בהתאם לעקרון החסכון בכוח. גנרל דורס וקבוצתו, ברור שהנם פזרים מובהקים, ואלו אני נוקט עמדה הפוכה, בהאמיני כי ריכוז בר-תחבולה של כוחות במקום החיוני — הוא עיקר ראשון בטקטיקה". מיניסטריון המלחמה קיבל את דעתו של מקנר.

כאמור, תופעה תאומה למקוה-הכוחות היא ה"סילון". גישה עקבית בשאלת מקוה-הכוחות חייבת היתה להביא לידי "סילון" רדיקלי בהרכב היחידות. דבר זה בוצע ע"י "ועדה לקיצוצים", שהיתה מורכבת מ"אנשי לאר" ותפקידה המוגדר היה לקצץ את הרכב ביחידות ב-20%, ואת כוח האדם שבהן ב-15%, ובלבד שלא יוקטן כוח-הלחימה של היחידות ובלי שייגרמו שינויים בהלכת הפעלתן הטקטית.

הדבר בוצע בהצלחה. אחוז שמשי הקצינים קוצץ, לנהגים הוקצו תפקידים נוספים כעוזרים-לטב"חים (בכל מקום שהדבר היה אפשרי) ואלו העוזרים לטבחים נעלמו שם מהתקן. אוהלים נלקחו ממפקדות של פלוגות; כסאות, שולחנות וארונות-ברזל לא ניתנו עוד למפקדות מתחת לדרג הדיביזיה. שעונים לא חולקו לקצינים, רכב הוקצב למצבה מסוימת-בלבד של אנשים וציוד — ולא נותרה רזרבת-רכב ביחידה. רכב לתחמושת ניתן רק בכמות שנדרשה להבאת התחמושת מנקודות-ההשברה של הדרג הגבוה יותר.

ה ע ר ו ת י ו ש ל ע י י ן

מתתיהו פלד. זהו, לדעתי, מאמר מצוין, מאלף מאוד בתוכ-נו, ויש ענין רב באופן הצגת הבעיות בו. ברם, אם כל סגולותיו, נדמה לי שלעתים הנו בקורתי פחות מדי; ויש ומתגלה בו כביכול נטיה לקבל את הדברים שבספר המצוטט יתר על המידה "כתורת משה מסיני" (הגם שאופן הרצאת הדברים אינו מזהה במפורש את בעל-המאמר עם הדעות שהוא מביאן בשם אומרו).

במיוחד חסרה, לדעתי, השואה — בין התיאור-ריה, אשר אותה פיתח הגנ. מקנר, לבין הפרקטיקה של הצבא האמריקאי במציאות הנהלת המלחמה. באותו חלק של המאמר, למשל, המתאר את הנטיה ל"בנין אימ-פריות" ולצבירה מופרזת של שירותי-לואי שונים, על חשבון ה"מלאי" הכללי של כוח-האדם ואפשרויות-

מערכת "מערכות" מעונינת, כמובן, בכך כי מאמרו של מ. פלד ישמש נקודת-מוצא לבירור מושגים בשאלות-יסוד של ארגון גייסות לקרב, והיא תשמח לפרסם דברי-השלמה ודברי-ההשגה בעקבות המאמר. עם זאת, לאחר שאחד מאלה אשר יד להם ב"מערכות", ואשר נזדמן לו לעיין במאמר, לפני שנמסר לדפוס, נתעורר והעיר במכתב מספר הערות — נאחזות המערכת בהז-דמנות זו, ומקצה להערותיו אלו מקום בצד המאמר גופא, בתקוה שישמשו התחלה לבירור הרצוי בחוברות הבאות של הירחון.

...הרשרנא לי להביא אי-אלו הערות בענין מאמרו של

תוצאות הקיצוצים הללו (שהשיגו בדרך כלל את הצמצום האחוזי שנועד להן) יש שהיו מפתיעות ביותר. לדוגמה: גודל משחיתות-טנקים הוקטן מ-898 איש ל-673, ומספר הג'יפים בו הוקטן מ-82 ל-34.

2. דיביזית הרגלים

מקנר ראה בדיביזיה מסגרת לכוח תוקפני מלוכד, הנושא מינימום של נשק הגנתי ומותאם לקרב פתוח. כוח זה מסתייע ביחידות שונות במסגרת הקורפוס או הארמיה. דיביזיה כזאת צריכה היתה להיות מסור גלית להתקדם מול התנגדות בינונית. הקיצוצים בתוך דיביזית-הרגלים, שנעשו בהתאם לתפיסה זו, היו אופייניים. במידה שהאלמנטים של הדיביזיה התרחקו מהחזית ניחת עליהם גרזנו של המקצץ בהולם כבד יותר. רק 50% מהקיצוצים נעשו על חשבון יחידות הרגלים של הדיביזיה בעוד שהללו היוו ¾ מכוחה. מתוך 2000 איש שהוצאו מהדיביזיה, היו 1080 אנשי הרגימנטים-הרגליים והשאר מיחידות התותחנים והשירותים. מתוך כל רגימנט-רגלים הוצאו 384 איש, אשר רק מחציתם נלקחה מתוך הגדודים ומחציתם השניה — מהיחידות הרגימנטיות. אשר לתותחנים, סוללת הוביצרים בני 105 מ"מ הוקטנה מ-111 ל-93 איש; מ-18 האיש שהוצאו — רק 4 היו אנשי צותות-התותחים, והשאר — אנשי מחלקות המפקדה והשירותים. סוללת תותחים בני 155 מ"מ הוקטנה ב-22 איש (98 במקום 120) ומהם רק 8 מתוך צנותות-ההפעלה של התותחים. להלכה, לא היו "שירותים" בדיביזיה, וכל האלמנטים שבה הוגדרו כלוחמים. יחידות ההנדסה, הקשר, הטכנאים, האספקה וכו',

יחידות בעלות תפקידים דומים — מוזגו לטיפוס יחידה אחידים. אלמנטים, שתפקידם לא היה אלא להקנות ליחידה עצמאות-יותר מבחינה מנהלתית ובטחונית — חוסלו. עם זאת, לא נלקח מהיחידות כל נשק תוקפני; ולא עוד, אלא שאף פותח הארגון לקליטת כלי-הנשק החדשים — כ"בזוקה" — אשר הגייסות עמדו אז בקבלתם. באורח זה נתפזר מקנר להקים יחידות קלות, ניידות ותוקפניות.

כל היחידות נבנו תוך בחינת מקומן במסגרת הקורפוס או הארמיה. נעקרה הנטיה להקצות תפקיד בודד לאדם אחד. ל"קביעת תפקידים בודדים-צרים לאנשים ולציוד — דבר הגורר שרוב אנשים וציוד אל בין מחיצות נוקשות של כוחות ומחלקות שונות שביחידה" — ומביא ישירות לידי כפילויות בלתי-הכרחיות. הועדה יצאה מתוך ההנחה, כי פורמציה הקטנה מארמיה אין לה להיות עצמאית מבחינה טקטית או מנהלתית. יחידות, שתיזקקנה לעצמאות כזאת לצורך משימה מסוימת, תקבלנה תוספת תמיכה וסיוע לצורך אותה משימה בלבד.

כל היחידות הבלתי-דיביזיוניות אורגנו, בהתאם להשקפה זו, במסגרות גדודיות בלבד, על מנת להקל על סיפוחיהן, כנ"ל, — עם ביטול המסגרות של רגלי-מנטים ובריגדות, שכן לא היה עוד עתה כל צורך לחלצן מתוך המסגרות הכוללות יותר בבוא הצורך לספחן אל כוח בעל משימה מסוימת. המבנה החדש איפשר, איפוא, את הקמתן של צנותות-קרב כדרוש, שעליהם מורכבת מדי פעם מפקדה, הנקבעת במכונן לצורך הפעלת אותו צות שעליו היא מפקדת.

מדלים (Cranes)*. בניאפולי, לעומת זאת, ראיתי ממש תרי-סרי מדלים, שעמדו רוב הזמן בטלים מעבודה. גויסו שם לעבודה כ-25 אלף איטלקים, ופעל "גדוד אפסנאי" אמרי-קאי שלם (אחד מה-QMS. Battalions, שהיו בעלי מצבה גדולה מאוד).

מספר פסוקים לאחר זאת עומד המאמר על ענין יצירת ה"מקוה" ("Pool") ליחידות הבלתי-דיביזיוניות, שבחלקן הוצאו אז ממסגרות של דיביזיות, ובחלקן הפכו עתה ליחידות "בודדות", בעצמת-גודל, עם הביטול של מס-גרות-מאגדות רחבות יותר, מעל לרמת הבטליון (רגימנטים).

* אל אנשי פלוגות אלו, בפרקם את המטען הדחוף של תחמושת ודלק מהאניות הראשונות שהצליחו להכנס לנמל הממוקש, אמר צ'יצ'יל: "הנכם פורקים כאן היסטוריה". — המער.

הציוד, — מן הראוי לציין כי אותו מצב, של "ניפוח" מופרז כזה, היה שורר עדיין (כפי שנוכחתי מתוך מראה עיני אני) גם בפלישות האמריקאים לתוך צפון-אפריקה ואיטליה — אם כי היה זה כבר לאחר מאמצי-התיקון של מקנר (לא היתה לי ידיעה אישית של מצב הדברים בזמן הפלישה לנורמנדיה). והרי דוגמאות. — בזמנו העלר על-הנס את שיקום נמל ניאפולי על ידי האמריקאים, זמן קצר לאחר כיבושו. אך, למעשה, הושג שיקום זה על ידי הפעלה בזבזנית ומופרזת של ציוד טכני וכוחות-אדם. ואלו נמל טריפולי, למשל, הופעל על ידי האנגלים, תוך ימים ממש, באמצעותן של שתי יחידות ("פלוגות תפ-עול-הנמלים" — Port Operating Companies) בלבד, — אחת ארץ-ישראלית ואחת בריטית — שלרשותן היו בסך הכל, אם זכרוננו אינו מטעה אותי, שנים או ארבעה

כולן היו חמושות ואנשיהן מאומנים כאנשי חי"ר. אך, עם זאת אין יחידות אלו נתונות בהתמדה בתוך הקרב, ואין הן מהוות יחידות-לוחמות ממש בדומה ליחידות הרגלים והתותחנים. על-כן רצה מקנר, שאחז יחידות אלו בדיביזיה יהיה נמוך ככל האפשר. דבר זה הושג, מצד אחד, ע"י כך שכל היחידות חויבו לשרת את עצמן בסיפוק צרכיהן; ומצד שני — ע"י מקוה יחידות-העזר, במסגרת הקורפוס או הארמיה. מקנר רצה, כי הרגימנטים והגדודים של הדיביזיה יהיו קשורים, לצרכי-אספקה שגרתיים, ישר אל בסיסי האספקה של הארמיה. הנחיה אל מפקדי כוחות היבשה קבעה, "כי הכונה היא שאספקה תנוע חפשית ככל האפשר דרך צינורות מעטים כל כמה שאפשר. הדיביזיה והקורפוס אינם משמשים דרגים בצינורות האספקה, אלא לעתים יוצאים מהכלל". היחידות המושכות אספקה העבירוה, ברכב האורגני שלהן, מנקודות-ההשברה של הארמיה, שבמרחק 20-30 מיל (50-30 ק"מ) בעורפן. היה זה תפקידו של מטה-הארמיה להוביל אספקה עד למקומות הקרובים ביותר ליחידות-ההקו. גם העמסת האספקה על רכב היחידות המושכות היתה מוטלת על יחידות האספקה של הארמיה. תפקידו של הקצין האפסנאי של הדיביזיה היה לרכז דרישות מיוחדות מהיחידות, לקבוע את הכמויות היחסיות ליחידות בהתאם לתפקידיהן, בשעה שהיה מחסור באספקה — ולשמש בעת הצורך, קצין-קישור עם מטה-הארמיה בעניני אפסנאות. בין הטלת תפקידי שירות-עצמי על היחידות ומקוה יחידות העזר והשרותים בפקוד ישיר של מפקדת-הארמיה "נשחקו"

ונעלמו יחידות-העזר של הדיביזיה. במידה שנש-ארו — סיפקו שירותים מידיים בלבד, ונשאו אתן רזרבה מועטת ביותר של אספקה וחלקי-חילוף לצרכים הדוחקים ביותר.

כוח-האש של הדיביזיה לא הוקטן מחמת הצמצומים בכוח-אדם, שכן היחידות הלוחמות נפגעו רק מעט מקיצוצים אלה. נלקחו מהדיביזיה, למשל, 324 מקלעים (לעומת — 243 שנשארו בה), אך אף אחד לא נלקח מהכיתות הרובאיות*; ומספרן של מכ"י בנות קליבר של חצי-אינץ' הוגדל בהרבה (בעיקר נועדו לפעולה נ"ט.); כמות תותחים נ"ט. ומוקשים נ"ט. הוקטנה, שכן צורפו לדיביזיה למעלה מ-500 בזוקות. ע"י חלוקה יעילה יותר של כלי-הנשק נמנעה הקטנת כוח-האש; ואלו עצמתו היחסית עלתה, לאחר הקיצוץ בכוח-האדם, שהגיע בדיביזיות הרגלים — אל למעלה מ-13%.

מאליו מובן, שהצעותיו של מקנר נתקלו בהתנגדות חריפה מצד המפקדים בחזית, הגם שמחלקת המבצעים של המטה הכללי קיבלה אותן בעיקרון. מקנר כתב על תגובות המפקדים בחזית, ב-3 ביולי 1943, במכתבו אל מיניסטריון המלחמה: —

"לא קרה עדין שמפקד ימליץ על הקטנת האמצעים — בין בכוח-אדם ובין בציוד — הנמצאים ברשותו, זרק במקרים בודדים היה מפקד מרוצה מאשר ניתן לו. ללא-יוצא-מהכלל שואפים מפקדים לקבל יותר ויותר ולעשות את יחידותיהם, נושאות"

* בארגון שלפני תיקונים אלה נכללו הענקות נדיבות של מקלעים למטות וליחידות-משנה של סיוע ושירותים — במידה רבה לצרכי הבטחה עצמית. — המער.

בריגדות) — אשר עד-כנה נתקיימו בכמה מסוגי-החיל, לאותן מיחידותיו שלא היו כלולות בדיביזיות. והנה כאן היה, לדעתי, צורך להעיר שהפיצול שהושלט ע"י כך ביחס ליחידות לוחמות בלתי-דיביזיוניות, גרם גם לשתי תופעות שליליות: א. מצד אחד — ריכוז מופרז, שהתבטא בכך, שהיחידות הבודדות האלו עמדו עתה, באופן ישיר, לרשות המפקדה העליונה (דבר זה, היה בו כדי להכביד על פיקוח מקצועי והדרכתי בן-משעל היחידות הרבות מסוג מסוים אחד, שהיו נתונות למרותו של מטה קבוצת-הארמיות, למשל; וכן היה בו כדי לגרום לפיגור בהפעלתן המידית האפשרית, ככל שהפיקוד המרכזי לא הצטיין בערות ובזריזות-החלטה יתרות). ב. מאידך גיסא — צדק, במידת-מה, גנרל דורס (ראה במקום מאוחר יותר במאמר) בטענתו, שהיחידות

האלו לא חונכו במידה מספקת לשיתוף פעולה עם יחידות אחרות, דבר שדוקא עלול היה יותר לקבל את פתרונו במסגרת של זיקה דיביזיונית. והרי הדוגמות המפורסמות לחוסר שיתוף-פעולה מספיק בתנאי קרב בין גופים של הכוחות המזוינים האמריקאים אינן מצטמצמות במקרים הידועים של הפצצת יחידות-צבא אמריקאיות על ידי האויריה של ארה"ב, אלא כאותו דבר עצמו קרה לא-פעם גם לגבי אש-מסייעת של חיל-התותחנים, חלק של חיל-הצבא עצמו, שהופעלה על כוחות-הרגלים האמריקאיים. — ויש בכך משום אות וסימן למידה בלתי מספקת של אותו תיאום אשר, כנראה, רק אימון-במשותף ורגילות הדדית ממושכת עשויים להבטיחו.

ועוד דבר: בהרצאת הדברים ע"י מ. פלד חסרה ההדגשה בדבר החסרון הפסיכולוגי, הנובע מכך שליח

עצמן" בכל. נטיות אלו הן שהביאו לידי הארגון הנוכחי, הבזבזני וכבד השליטה. מפקדים אינם רואים את התמונה בהיקפה הרחב. למשל, מפקד הדיביזיה הראשונה אמר לי, כשביקרתיו בחזית, כי דרושים לו אורגנית בדיביזיה גדוד משטרה צבאית, פלוגת-סיור, גדוד משחיתות-טנקים וגדוד נ.ט.ט. ** שאלתיו, אם היה מוכן לותר על ארבעה גדודי חיל-רגלים תמורת אלה — והוא השיב ב"לא" מוחלט. ובכל זאת, הרי תוספת כזאת לדיביזיה שלו היתה מחייבת דילולן או ביטולן של דיביזיות אחרות. מאחר שקרקעית ה של חבית כוח האדם כבר נראית לעין. השאלה הגדולה העומדת להחלטה בפני מיניסטריה המלחמה... איננה: — "מה עשוי היה להיות הארגון המושלם והאידאלי?" אלא: "מהו הארגון הבנוי על המינימום, שיוכל עדין להלחם באורח תכליתי?" היה זה נוח לקיים כיתת-תותח אורגנית בת 12 איש, אך את התותח יכולים בנקל לשמש גם 8 אנשים, ו-12 איש ודאי שלא יהיו יעילים ב-50% יותר מהשמונה".

מכתב זה מראה במובהק, מה מעוללת "הגברת" היחידות-הלוחמות בכוח-שירותים ובנשק הגנתי. הן עלולות ליהפך ליחידות הגנתיות, שאמנם הן

** מן הראוי אולי לציין כאן, כי הנטיה הנוכחית בצבא ארה"ב להכללתו ה"אורגנית-כמעט" של גדוד הארטילריה האנטי-טנקית האבטומטית הקלה (בעלת היסע עצמי) בדיביזיות-הרגלים — משמעותה עתה שונה משהו ממה שהיתה בראשית שנות הארבעים; לפי שההתפתחות הרבה של השימוש בה לתפקידים מסייעים-כלליים בקרבות-הקרקע הרגליים, הארטילריים והשריוניים — יש בה כדי להקטין בהרבה את השליטה שב"שימוש לתפקידים צרים". — ה מ ע.

בעלות כושר-עמידה, אך סירבולן מונע מהן את כושר התוקפנות המתמדת. בסופו של הניתוח, מתברר שעם שכוח-העמידה גדל יחסית — הרי כוחה-הלוחם הכולל (והגמיש) של הפורמציה הגבוהה יותר — הקורפוס, הארמיה, הזירה — בכלל-של-דבר קטן, מחמת דילול הרזרבות שלה והגבלת הגמישות בהפעלת כוחותיה.

* * *

צבא נבחן בימי משבר; וכן — ארגונו. הויכוחים שהוזכרו בזה חושפים את לבטיהן של ארה"ב בבעיות ארגונו של צבאן. אפעלפי שלא כל השקפותיו של מקביר בוצעו, הרי בחלקן הוצאו לפועל. עם תום מלחמת-העולם השניה, עט ובא שוב בולמוס הניפוח הארגוני על צבא ארה"ב, ואילו תורת החסכון של מקביר שמור לה עתה מקומה בכתבים של המחלקה ההיסטורית אשר למיניסטריה המלחמה. באיזו מידה תרמו השקפותיו בעתן להשגת הנצחון, אפשר יהיה להינכח בעצם סופית רק במלחמה דומה נוספת. אכן, גם היום נשמעות אזהרות רציניות מפני נטית הניפוח. שהרי ארגונו של צבא הוא בהכרח פשרה בין החתירה לשלמות וההכרח-לא-יגונה של האמצעים המצויים.

שום מדינה, ומכל-שכן מדינה דמוקרטית, אינה יכולה להמצא תמיד במצב של כוונות מלאה למלחמה. ברם, צעד נפר לקראת כוונות כזאת, מהוה הבהירות המחשבתית בדבר מבנה הצבא שיגויס בבוא המלחמה ואופן הפעלתו. אפשר גם לומר, שארגונו של צבא הוא, בעצם, פשרה בין הצרכים הנובעים ממלוא תפקידיו בימי מלחמה ובין הסך הכולל של האמצעים העומדים לרשות פונו ומעצביו.

וכתוצאה מהשואה כזו היה מתברר, לדעתי, כי לאורח-הארגון הבריטי נודעה יעילות יתרה על פני האורח האמריקאי.

הנני מקוה, כי הערותי אלו תתקבלנה לא כבקורת שלי-לית על מאמר מצוין, כי אם כהצעה לתוספות למאמר הזה ע"י המערכת.

חי עטרון

* הגם שכאן היו, כמובן, גם הבדלים בעבר-צמיתתן ההיסטורית, וברקע הארגוני-האופרטיבי, של שתי הארמיות, אשר יש בהם כדי למנוע מהשואה כזו את אחד הצדדים הנחוצים: את שיון-הנאים. — ה מ ע.

דות הבודדות, העומדות בזיקה ישירה לפיקוד מרכזי גבוה, כמעט ולא ניתנה הזדמנות להרגיש עצמן כחלק אורגני ומושרש של גוף כולל יותר אך גם מלוכד — לא של דיביזיה ולא של קורפוס — ולעתים, אף לא של ארמיה. ואכן, דבר בדומה ל"Esprit de Corps" ("רוחו של גוף-צבאי"), כפי שהיה מצוי בארמיה השמינית הבריטית, באפ"ריקה ואח"כ באיטליה, לא היה קיים באותה המידה בארמיה החמישית האמריקאית*.

כן היה כדאי, סבורני, לערוך השואה בין המפקדות האמריקאיות הגבוהות למפקדות הבריטיות המקבילות.